

SISZÁNTÚL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Államhivatalban átvételre:
évi 16 kor.
hártyára 4 " "
Helyben házhoz hordva:
évi 20 kor.
hártyára 5 " "
Házhoz postán szállítva:
évi 24 kor.
hártyára 6 " "
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hét 6 napján
újság utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.
A szerkesztőség kéziratok visszatér-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetők és hirdetősek a kiadó
hivatalában intézkednek.

XXII. évfolyam 233. szám.

Nagyvárad

Csütörtök, 1916 október 12.

Bukarest felé!

Predeál a miénk.

Tegnap délután az egész or-
szágba szétörpítette a táviró az új-
jongó híradást, hogy csapataink
megszállták Predeált.

Predeál. Az a tátráállomás, ahol
az oláhok megkezdték a betörést.
Itt szegték meg fegyveresen a szö-
vetségi szerződést, a királyi szót, a
miniszteri becsületszót. Itt felejtette
el Ferdinánd oláh király, hogy nem-
régén előre hitvány fickónak ne-
vezte magát, ha ellenünk támadna.
Most a mi csapataink állanak Pre-
deálnál és sejtetik az árulókkal,
hogy a hitvány fickóknak ki tudjuk
adni az őket megillető büntetést.

Románia megbüntetését épp úgy
megköveteli az igazság, mint Szer-
biáét. Hitvány fickók kezébe adta
magát mindkét ország, megérde-
melte Szerbia, megérdemli Románia
is, hogy letöröljék a térképről, mint
oda nem illő foltot.

Romániának is meg kell tanul-
nia, hogy Magyarország területi
épségéhez semmiféle rabló büntet-
lenül nem nyulhat.

Az oláh királynak meg kell ta-
nulnia, hogy az árulás nem vezet
dicsőséghez és hatalomhoz, hanem
gyalázathoz.

Az oláh hadsereget pedig ki kell
tanítani, hogy védtelen asszonyok,
öreges, gyermekek, sebesültek le-
gyilkolása: alávalóság, amellyel a
katona rablóvá alacsonyítja magát
s olyan elbánást hív ki maga el-
len, aminőt zsidók érdemelnek.

A Románia elleni háború legyen
igazi nemzeti büntető expedíció. Az
igazságot az árulás kigyóféskében:
Bukarestben fogjuk szolgáltatni.

Csapataink oláh területre léptek.
Predeál a miénk s Predeál békében
is az első állomás volt: Bukarest felé!

Bevonulásunk Predeálba

Budapest, október 11. (Saját tudósítónktól.)

**Előcsapatainknak Predeálba történt bevo-
nulását az oláhokkal való rövid harc előzte
meg. Az oláhok futva menekültek Lojestifelé.**

Leszámolás Angliával.

Budapest, október 11. (Saját tudósítónktól.) A *Kölnische Zeitung*
írja az újabb buvárhajóharcokkal kapcsolatban:

*Ilyen teljesítményeket már rég értek a buvárhajók,
rövidesen alapos, nagyjelentőségű leszámolás lesz Angliával.*

„Elég volt Erdélyből!”

Budapest, október 11. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A *«Petit
Parisien»*-ben Roussel akesredes írja:

*Elég volt Erdélyből! Kár minden felesleges szóért; aggodalmas feszül-
séggel várjuk a románokkal együtt a súlyos következményű döntéseket a hegyi
sorozatokban.*

Az oláh hadsereg válságos helyzete.

Budapest, október 11. (Saját tu-
dósítónktól.) Zürichből jelentik: A
semleges sajtó katonai munkatár-
sai kijelentik, hogy az oláh had-
sereg súlyos vereségek követke-
ztében szerfelelt válságos hely-
zetbe jutott, amely már kezd hason-
lítani Szerbia helyzetéhez a második
hadjárat elején.

Egei ezredes bizonyosra veszi,
hogy a második román hadsereg-
nek nem állott módjában ideje-
korán visszavonulni a Brassó-
Bukaresti vasút vonalán. A nagy-
szebeni és brassói vereségek folytán a
románok északi serege nagy veszede-
lemben forog.

Az oláhokat halálos csapástól féltik.

Budapest, október 11. (Saját tudósítónktól.) A *Secolo* jelenti Lon-
donból:

**Az angol kormánykörök a legnagyobb aggodalomban vannak
Románia helyzetéért. Attól tartanak, hogy Falkenhayn Erdélyben,
Mackensen Dobrudzsában halálos csapásra készül Románia ellen.**

EMIR arcmosó

a legtökéletesebb készítmény izzadó, fényes, zsíros, atkás

(mitesseres) arcra! Értéktelen utánzatoktól óvakodjunk!

Naponta többször, ha arcunkat „EMIR”-rel badörzsöljük, az
arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés, lehet-finom-
ságú harmattal lenne bevonva. Egy üveg ára: 1 korona 50 fillér.

Kapható: **Németh Pál** gyógyszerész **Arany Kereszt**
gyógyszertárában Szent László-tér. Városháza mellett.
Csanda Endre „Rakóczi” gyógytárában, Csillag gyógyszertár Szas-
vay-utca, a Vadász drogériában és Farkas István Apolló drogériájában.

Románia Szerbia sorsára jut.

Amsterdam, október 11. A lapok a középponti hatalmaknak az utolsó időben Erdélyben elért sikereiről ezt írják:

Az új német hadikölesön sikere, az új német tengeralattjáró hajónak Amerikába való érkezése és ezt követően több angol hajónak az angol partok közelében való megtorpedozása érthető módon nagy örömet keltett a középponti hatalmakhoz tartozó országokban.

A Nieuwe Courant azt mondja, hogy Németország kudarcságát, amit a Reuters-ügynökség az utóbbi napokban folyton el akart velünk hirtetni, a legújabb harcéri jelentések éppenséggel nem igazolják. Az erdélyi harcokról ezt írja:

Az oláhoknak nincs szerencséjük, min dig elvesztik újból, amit nyertek. Most már Brassót is visszavették tőlük. A „Nieuwe van den Dag” ezt írja: Az amerikai parton történt torpedózásek kellemetlenül lepték meg az angol hajókat. Eddig csak az Anglia körül levő vizeket, a Földközi-tengert és néhány más vizitart tartották bizonytalannak, de hogy az amerikai part közelében torpedózáson meg Európából jött tengeralattjáró egy ellenséges hajót, ez ismét valami egészen új dolog.

Az oláhok uralma Erdély délkeleti részében, úgy látszik, véget ért. Kérdés, hogy mi fog történni ezután. Vajon Romániát ugyanarra a sorsra akarják juttatni, mint Szerbiát?

A tengeri termés felhasználása és forgalomba hozatala.

A kormány terjedelmes rendeletet adott ki az 1916. év, valamint az ezt megelőző évek tengeri terméséből származó készletek felhasználása és forgalomba hozatala és közszükségleti célokra leendő igénybevétele ügyében.

A nagyfotosságu rendelet oly nagy terjedelmű, hogy annak főbb intézkedéseit is csak több részben közölhetjük, cikkelyek szerint folytatásként.

I

A termelő rendelkezési joga tengeri készlete felett.

A közlelmzésnek és a közszükségletnek az 1916-17. gazdasági év folyamán leendő biztosítása érdekében a tengerikészletek felhasználása, árusítása és egyébként való forgalomba hozatala csak az alábbi rendelkezések értelmében történhetik. Tengeri készlete felől a termelő is csak a rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

Termelő az is, aki munkabér, részes művelés, vagy konvenció fejében kap a termelőtől tengerit s ilyképpen a készlet tulajdonos a munkabér, részesművelés vagy konvenció fejében kapott tengerivel is csak az alábbi korlátok között rendelkezhetik.

A termelő a tengeri készletéből annyit amennyit saját házi és gazdasági szükségletének megfelel, erre a célra szabadon felhasználhat.

Házi szükséglet címén az 1917. évi tengeri termés felhasználhatóságig terjedő időre azon személyek figyelembevételével, akik a termelő háztartásában rendszerint természetben ellátást élveznek, csak annyi tengerit lehet számításba venni, amennyi tengeri a rendes viszonyok között azon a vidéken ilyen célra hasonló időtartam alatt rendszerint szükséges.

Gazdasági szükséglet címén az 1917. évi tengeritermés felhasználhatóságig terjedő időre csak a természetben kiszolgáltandó terménybeli járandóságok, (alkalmazottak, családok, munkások munkabére, része, konvenciója), a vetőmag és az állattálmányoknak egyéb terményekkel vagy termékekkel nem fedezhető szükséglete vehető számításba.

A termelő saját tengeritermésének felhasználásával a saját szükségletén felül további eladás céljára is hivatalból sertéseket, de ha tovább eladás céljára 4-nél több sertést akar hivatalból, ezt csak a törvényhatóság első tisztviselőjének előzetes engedélyével teheti, azonban az így nyert engedély alapján felhasznált tengerivel kihizlalt sertéseket köteles az engedélyben meghatározott feltételek mellett közfogyasztásra átengedni.

Házi és gazdasági szükséglet címén a termelőnek nem csupán a termés helyén, hanem másutt levő gazdaságban felmerülő, ott nem fedezhető szükséglete is számításba vehető.

Szeszgyártásra vagy más ipari célra a termelő tengerikészletét egyáltalán nem használhatja fel.

Tengerikészletének feleslegét a termelő adásvétel útján vagy más módon elidegenítheti, de csak a Haditermény részvénytársaság vagy bizománysai részére, vagy pedig olyanok részére, akik a jelen rendelet értelmében a termelőtől tengerit hatósági vásárlási igazolvány szerint vásárolni jogosítva vannak.

Az oly tengeri, mely sem emberi élelmzésre, sem állati takarmányozásra fel nem használható, kizárólag a Haditermény részvénytársaságnak vagy bizománysainak adható el.

A termelő tengerikészletével egyébként nem rendelkezhetik, azt fel nem használhatja, fel nem örölheti, fel nem dolgoztathatja sem azon másnak jogot nem engedhet, hanem tartozik a rendes gazda gondosságával ügyelni arra, hogy készlete meg ne romoljék és emberi élelmzésre alkalmas állapotban megmaradjon.

Az 1916. évi termésű tengeri adásvételét iránt a jelen rendelet életbelépését megelőzőleg létrejött szerződésnek amennyiben még teljesítve nem lettek, hatályukat veszítik.

Tilos a termelőnek tengerikészletét annak a törvényhatóságnak a területéről, ahol a gazdasága van, elszállítani. Más törvényhatóság területén levő gazdaságában azonban tengerijét a termelő elraktározás, vagy a jelen rendelet szerint megengedett felhasználás végett a főszolgabírónak (polgármesternek) engedélyével elszállíthatja. A munkabér, rész vagy konvenció fejében kapott tengerit állandó lakásuk helyére akkor is elszállíthatják, ha ez a hely annak a törvényhatóságnak a területén kívül fekszik, ahol a tengeri termelt.

Azokban a törvényhatóságokban azonban, amelyekben a termelő tengerikészlete egy részének közszükségleti célokra leendő

igénybevételét a földművelésügyi miniszter elrendelte, a törvényhatóság első tisztviselője a rekvirálandó készletek egyéni kivételéig a tengerinek a községből való elszállítását teljesen betilthatja, vagy a saját külön engedélyétől teheti függővé.

A rendelet a tengerinek végrehajtás után való lefoglalását nem akadályozza, a lefoglalt terményeket azonban végrehajtást után eladni csak akkor szabad, ha azoknak a közlelmzésre vagy a közszükséglet céljára való megszerzése iránt intézkedés nem történt. A foglalásról evégből a kiküldött (végrehajtó) a Haditerményrészvénytársaságot értesíteni köteles.

Hol szabad sertéseket tartani?

Érdemleges határozathozatalra utasította a tanács a rendőrséget.

Larik S. Zoltán törvényhatósági bizottsági tag udavalevőleg indítványt terjesztett elő pár hónappal ezelőtt. Nagyvárad város törvényhatóságához, amelyben tekintettel a nehéz élelmzési viszonyokra s a zsirhiányra, a sertéstartásról szóló szabályrendelet korlátozó intézkedésének a háboru tartamára olyan megváltoztatását indítványozta, hogy a rendőrség helyszíni szemle megtartása után, ha a közegészségi tekintetek azt nem ellenzik, a szabályrendeletben tiltott utakon levő házaknál is engedélyezhesse a sertéstartást.

A város törvényhatósága az indítványt elfogadta, s a szabályrendeletnek korlátozó rendelkezéseit a háboru tartamára felfüggesztette s a szabályrendelet módosítását határozta el.

Azon közgyűlési határozat folytán több nagyvárad polgár kérelemmel fordult a rendőrkapitányi hivatalhoz, hogy udvarán sertéseket hivatalhasson.

A rendőrség azonban a merev paragrafusra állt, hogy a közgyűlés határozata csak a háboru tartamára szól, s a mostani jnséges állapotokon akar segíteni, — a kérelmeket érdemleges elbírálás alá sem vette, s mint már említettük annak idején, a kérelmeket elutasította azzal az indoklással, hogy csak akkor határoz a kérvények felett, ha a szabályrendelet módosítást a miniszter jóváhagyta. Ez pedig, a tapasztalatok szerint annyit jelent, hogy esetleg háboru utánig kell várni, amikor önmagától illusziussá válik az egész kivételes intézkedés.

Felelkezés folytán II. od. fokban a városi tanács elé kerültek tegnap a kérvények, s a tanács eltekintett a merev jogi distinkciótól s tekintve a jelenlegi kivételes helyzetet, s azokat az indokokat, amelyek a törvényhatóságot a szabályrendelet korlátozó intézkedéseinek felfüggesztésére indították, — a rendőrség határozatát megváltoztatta s a kérelmek érdemleges elbírálására utasította a rendőrséget.

A tanács határozata teljesen megfelel a közérdeknek.

Markovits és Weinberger cég őszi újdonságai

megérkeztek

és pedig: Szövetek, selymek, barchetek, flanellek, blousok, pongyolák, kész női és férfi fehérneműek, valamint ernyők. — Különös figyelmet érdemel a nagy választéku női őszifelöltő és köpenyraktár, mely a legszolidabb olcsó árban lesz kiárusítva. Costümruhák saját műhelyünkben közismert jó és divatos kivitelben készülnek. Intézeti gyermekfehérneműek, harisnyák, kötények.

Telefon 11-09

Csikszeredát megszállottuk.

Keleti harctér. Budapest, október 11. (Hivatalos.) Románia elleni harcra. Az erdélyi harcvonalon nem volt különös esemény. Brassónál megtisztítottuk a határterületet. Csikszeredát újból megszállottuk. A görgényi hegységben az ellenség tovább is ellemáll. A Kirlibabától északra visszavertünk egy orosz előtörést.

1400 olasz foglyot ejtettünk.

Olasz harctér. Budapest, október 11. (Hivatalos.) A tengermentési arcvonal déli szárnyán a csata éjjel-nappal tartott és kiterjedt a Viéppachtól délre Sanct Péterig húzódó területekre is. E helység és a tenger között az egész arcvonalon igen nagy olasz erők támadtak. Az ellenségnek sikerült több helyen első árkunkba benyomulnia, sőt Novavastól délre kezdetben Jamiano irányában is tért nyert, ellentámadásaink azonban az olaszokat mindenütt visszavetették.

Az ellenség birtokában maradt árokrészért még harcolunk. 1400 fogoly maradt csapataink kezén. A harci tevékenység a Fleims völgyi arcvonalon ellanyhult. Az olaszok itt a legutóbbi harcokban semmit sem értek el. A Pasubionál az ütközet még nem ért véget.

Délkeleti harctér. Budapest, október 11. (Hivatalos.) A cs. és kir. csapatoknál nincs ujság.

Románia és a különbéke.

Budapest, október 11. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik Anglia és Franciaország követelték Romániától a londoni megegyezés aláírását, hogy különbékét nem fog kötni.

A román kormánynak legközelebb foglalkozik a kérdéssel, amíg nem döntenek, Anglia nem teljesíti Románia pénzügyi támogatását.

Bukarest bombázása.

Budapest, október 11. (Saját tudósítónktól.) Pétervári lapok újabb jelentéseket közölnek az ellenséges repülőtémadások megsemmisítő hatásáról Bukarestre és környékére. Repülőrajok megtámadták Bukarest—Plojesti és Bukarest—Pidesti stratégiai vonalak vasuti kereszteződéseit. Sok bombát ledobtak.

Igen nagy károkat mutat, hogy a pionérok százai dolgoznak éjjel-nappal a szétrombolt vasutvonalak, táviróháló és táviróvonalak helyreállításán.

Repülőrajaink eredményes bombázásai.

— Események a tengeren —

Budapest, október 11. (Saját tudósítónktól.) Október hó 10-én este egyik tengerészeti repülőrajunk sikeresen dobott bombákat a monfalconei és taranzanói katonai tárgyakra. A 10 órától 11-re virradó éjjel egyik tengerészeti repülőrajunk a legjobb eredménnyel megtámadta a vlorai kikötőtelepeket, hangárokat és ütegeket, valamint az ott lévő ellenséges hajókat. A városban még sok látható erős tüzvészeket és olasz tartályegységét figyeltünk meg. Összes repülőgépeink a leghévesebb védőtüzelés dacára sértetlenül tértek vissza ezekről a vállalkozásaikról állomás helyeikre.

(Hajóhadparancsnokság)

Az erdélyi kelepce.

Budapest, október 11. (Saját tudósítónktól.) A Steagnul szerint a Marosig hirdetett visszavonulás csak kelepce volt a magyarok részéről.

A Dreptatea szemére lobbantja Oroszországnak, hogy közömbösen nézi a vérontást.

Az oláh deffenzivára szorul Erdélyben.

Budapest, október 11. (Saját tudósítónktól.) Lugandóbol jelentik: Az olasz lapok nyíltan bevallják, hogy Románia súlyos helyzetbe jutott és hogy Románia haditerve megfűszült.

A Tribuna jelenti, hogy Románia megmentésére egyetlen mód van: az antant koncentrikus támadása Bulgária ellen, amelyben Romániának is részt kellene vennie. Románia ez esetben az erdélyi határon deffenzívára szorítkoznék. Fődolog volna, hogy az összes balkáni erők főparancsnoksága egy kézben egyesüljön.

Nagy harcok Vermandovillers vidékén.

Berlin, október 11. A nagytábornok jelentései:

Nyugati harctér.

Albrecht württembergi herceg vezértábornagy hadseregének egyes szakaszain és Ruprecht trónörökös hadseregeinek Artois arcvonalán az angolok ismét élénk járőrtévékenységet fejtettek ki. A Somme-től északra levő arcvonalon az Angolok messze tulerjedő erős ellenséges tüzelést este és éjjel számos részleges támadás követte, amely támadásokat a Morval—Busaves vonalon rendkívül erőteljesen többször megújítottak.

Az ellenség itt Sally-tól délnyugatra keskeny arcvonalon befészkelte magát első vonalunkba, egyébként azonban tüzelésünkkel nagy közelharcban visszavetítették.

Thiepvaltól északra a harc egy kis támaszpontért még nem ért véget. A Somme-től délre sikerült a franciáknak napokig tartó előkészítő tüzelés után állásunknak Vermandovillers felé kiugró ívébe benyomulni és csapatainkat az ívet elvágó előkészített vonalba visszazsacritaniok. A feladott állás területén vannak Gentermont és Roben majorok.

Repülőrajaink az ellenséges arcvonalon túl 4. saját arcvonalunk mögött szintén 4 repülőgépet löttek le.

A trónörökös hadserege, Brunynél, Reimstól délkeletre egy német felderítő osztag egészen a harmadik francia árokig tört előre és foglyokat szállított be.

A Mass területén a legutóbbi napokban már emelkedett tüzési tevékenység, különösen a folyótól keletre időnkint még jobban fokozódott.

A Thiaumont—Fleury szakaszon este rövid közigránat harcokra került a sor. Fleurytől keletre egy francia előretörést visszavetítettük.

Keleti harctér.

A két hadsereg arcvonalán nincs ujság.

Erdélyi harctér.

A Maros völgyében az ellenség még szivósan ellenáll. A Görgény völgyében Parajdától északra a románok újból hátráltak. Csikszeredától és odább délre az Olt völgyében visszavetítettük.

A Brassónál megvert második román hadsereg üldözését folytatjuk.

Sikeres bombázásaink Konstantináél.

Balkáni harctér.

Mackensen vezértábornagy hadserege, A Duna mentén és a Dobrudzsában nincs újabb esemény. Repülőrajaink Konstantináél sikeresen bombáztak csapatszállítmányokat.

Macedóniai front.

Helyenként élénkebb tüzharcok. A Cserna mentén a Nidza platiná mellett a Jumnica vidékén (a Vardartól nyugatra) eredménytelen előretörések voltak.

Ludendorff, első főszállásmenter.

A hollandi tehének vásárlása.

Lapunk tegnapi számában a város tejellátásával kapcsolatban foglalkoztunk a hollandi tehének beszerzésének kérdésével.

Erre vonatkozólag a következő sorokat vettük:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A „Tiszántúl” tegnapi számában „Térjünk vissza a hollandi tehénekhez” című cikkben annak idején Nagyvárad város törvényhatóságának közgyűlésén elfoglalt álláspontommal foglalkozik, tisztelettel kérem alábbi helyreigazító közleményemnek közzétételét.

A hollandi tehének vásárlását nemcsak én, hanem a törvényhatóságnak számos tagja, többek között Székely Sándor káptalani főszámvivő, elismert szakértő ellenezte. Ellenezte és pedig azért, mivel úgy a tanácsnak, mint a törvényhatóságnak az volt az intenciója, hogy a vásárolt tehénket tartásra a város kiszázdáinak adja át és ezen fizetlet a város finanszírozza. Már pedig kimutattuk azt, hogy a hollandi tehén, mint *Ujhelyi*, a hírneves magyaróvári akadémia tanára is állítja, „kis gazda kezébe nem való”, nem pedig azért, mivel igen körülményes bánásmódot igényel és kimutattam Debrecen város gazdasági tanácsosának sürgönyével, hogy ott igen rövid idő alatt a város hollandi teheneinek borjúból 20 százalék elhullott, továbbá hajlandó vagyok a cikk t. írójának azt is kimutatni, hogy a helybeli Moskovits Adolf és Fiai cégnél többet, mint az általa említett 6 darabot kellett kényszerűség útján értékesíteni és 20 százaléknál több hollandi borju pusztult el. Már pedig, ha tapasztalati tények alapján tudom, hogy a hollandi tehéneknél ilyen eredményre lehet számítani, lehetetlen hogy helyeseljem azt, hogy a város kiszázdáit ilyen anyaggal lássa el. De ha a cikk t. írója szíves volt akkori állásfoglalásomat figyelemmel kísérni, akkor csodálkozom azon, hogy kikerülte szíves figyelmét, hogy igenis azt helyeseltém, hogy a *Latin szer-tartású Káptalannak* az ajánlatát fogadja el a város és ottan állítsa be a hollandi tehénket mivel egy rendszeresen vezetett és nagy gazdaságban a hollandi tehénektől sikert lehet remélni és indítványoztam, hogy a város kiszázdái részére *simontháli* bonyhádi tehénket szerezzen be, melyeket akkor a városnak olcsóbban, mint a hollandi tehénket, különként 3 koronáért ajánlottak és a melyek a cikkíró ur intencióinak is eleget tettek volna és ma Nagyvárad város piacán sokkal többet tudna, mivel az itteni vidéken a bevált *simontháli* tehén nemcsak jó tejelő, hanem az utód nevelésében is kitűnő és Nagyvárad város tejállománya egy hosszabb időre lett volna biztosítva. Különben is méltóztatson utána nézni, a tehénvásárlásnak az ügye nem az indítványomra lett elhalasztva.

A cikk t. írójának azon burkolt gyanúsítására, hogy „egyes törvényhatósági bizottsági tagok attól tartottak s ennek kifejezést is adott, hogy a tej 36 fillérről le fog esni 26 fillérré s akkor mit csinálnak a hollandi tehének 36 filléres tejével?” csak azt válaszolom, hogy a felügyeletem alatt álló hollandi tehének teje ez év október 1-ig 30 fillérjével volt szerződés szerűen eladva és az óvadékkal is biztosítva, miről a cikk t. írója bármikor is meggyőződhetik, tehát eme szerződés szerű árnak leesésétől nekem nem kellett tartanom.

Előre is köszönöm t. Szerkesztő urnak jelen soraim szíves közlését s vagyok Nagyvárad, 1916. október hó 11 én.

tisztelető hiva

Dr. Moskovits József

A kifogásolt tétele cikkünknek nem

foglalt semmi burkolt gyanúsítást, sőt éppen arra vonatkozott, hogy ha esetleg le fog esni a tej ára 36 fillérré, akkor mit csinálnak nem egyesek, hanem a város, a 36 filléres tejével. Az illetők a város érdekeit feltették az esetleges nagy veszteségtől.

Fajnság fenyegeti a közönséget.

A teheráruforgalom korlátozásának következményei.

Még nem vagyunk benne a hideg télben, azonban az eltelt néhány hűvös nap azt bizonyította, hogy a télen fajnság zúdul a közönségre. A fajnságnak egyik legnagyobb oka az, hogy az elmúlt télen alig volt valódi tűzifatermelés. Az előző években szinte gyenge volt a termelés és így 2-3 éves vágásu fa ma csak a legtrikább esetek közé tartozik.

Mindazonáltal megállapítható, hogy a jelenlegi készlettel a közönséget el lehet látni, ha ez a mennyiség piacra kerülne.

Sajnos azonban, ma piacra csak nagyon kevés része kerül a fának, mert a vasúti teheráruforgalom be van szüntetve, vagy pedig annyira redukálva, hogy ennek folytán a legnagyobb kellemetlenségeknek néz elébe a közönség.

A biharmegyei fatelepek az idén hihetlenül igénybe vannak véve. Ezeknek a fatelepeknek azonban csak az a része szállítható, amely telepek a belényes-vaskóhi vonalon vannak. Ezek a telepek is csak egy tízed, vagy huszadrészt tudják piacra hozni termékeiknek, mert a vasúti szállítás nem engedi.

A kolozsvár-nagyvárad vonalon levő mezőtelegi, révi, váronkolyosi, barátai telepek már 2 hónap óta egy vagon fát sem küldhetnek, mert faszállítás ezen a vonalon egyáltalán nincs, pedig a telepen milliókat érő famennyiség van felhalmozva. A közönségnek tehát van fája és még sincs, mert nincs vasúti szállítás.

Símalmas helyzetben van Nagyvárad is, de ennél sokkal siralmasabb helyzetben van p. o. Biharvármegye, ahol a rossz gazdasági év folytán szalmát egyáltalán nem tudtak összeszerezni és szintén tűzifára van utalva a közönség. Ez pedig nem juthat el hozzá, mert a vasút nem szállít.

A gazdák tehát kénytelenek kiirtani a gyümölcsfákat, ami kiszámíthatatlan gazdasági károsodást jelent.

A gyümölcsfák kiirtását már meg is kezdték. De megkezdtek sok helyen a koritások, gazdasági épületek tüzelését is.

Biharvármegye alispánja megtette a maga részéről a kellő lépéseket, hogy a közönséget a fenyegető tűzfajnságtól megmentse. Ez pedig csakis úgy lehetséges, ha a kolozsvári vonalon legalább a kiszállítónak megengedik a tűzifa szállítását. Tudomásunk szerint a vármegye maga gondoskodik a közönség tűzifaellátásáról és pedig a Tűzifa Fogyasztási Szövetkezet útján. Ezen az úton tehát ki van zárva az üzérkedés és a fauzsora. Az alispán a szövetkezet érdekében az illetékes hatóságoknál interveniált is, sőt megtette a lépéseket a kolozsvári vonalon való szállítás végett. Ez ideig még nem mutatkozik eredmény.

A kormánynak az illetékes hatóságokkal oda kellene törekedni, hogy a most kinálkozó alkalmattal meg kellene szüntetni a fauzsorát.

Nevezetesen azoknak a cégeknek kellene elezárni az állomásokra behordott fát, amely cégek feladási állomásaikon a kormány által megállapított árakért volna hajlandók az eladásra.

Erköleli testületek részére szállítandó fa minden körülmények között szállítandó volna.

Kétségtelen tény, hogy a télen a fauzsora rettenetes arányokat fog ölteni. A belényesi-vaskóhi hegyek sem képesek segíteni a helyzeten, mert az állomások nem rendelkeznek elegendő tehervonatokkal és kocsikkal. De ha rendelkezésnek is ez a vidék nem képes ellátni az egész biharmegyei fából táplálkozó közönséget elegendő tűzifával. Minden körülmények között meg kell nyitni a tűzifának már most a kolozsvári vonalon levő hatalmas fatelepek közül legalább azokat, ahonnan erköleli testületek vásároltak. Igaz ugyan, hogy ez a vonal tulajdonosan igénybe van véve most más előokra, azonban átfutó vonatokra mindég van elegendő hely és segíteni is lehet a helyzeten.

Fráter Barnabás értesülésük szerint a vármegye többi vezető férfiival Rismét interveniálni fog és ennek sikerétől fog függni, hogy a télen lesz-e fajnság a vármegyében vagy sem.

100.000 korona értékű szesz lefoglalása.

6 korona helyett 17 korona.

Tullépett maximális ár.

Neumann N. Mózes marosvásárhelyi kereskedő — annak ducára, — hogy szeszhiányról panaszkodnak mindenfelé — néhány héttel ezelőtt eladott az Erényi féle Diana sóboraszess gyárnak mintegy százszázhuszezer koronáért finomított szeszt. A szeszt köteles lett volna Neumann Nyiregyháza szállítani, ahol Erényinek a gyára van. Erényi Béla várt várt, azonban nem kapta meg a szeszt. Végre egy szép napon megjött, de nem a szesz, hanem egy távirat amellyel Neumann adott fel Nagyváradon Erényi címére. A távirat szólt eképen:

„A szeszt nem küldhetem, másnak adtam el.

Neumann.”

Erényi nem vette tudomásul a szíves értesítést, hanem feljelentést tett a nyiregyházi rendőrségen.

A nyiregyházi rendőrség minthogy a távirat Nagyváradról érkezett, a nagyvárad rendőrséget kereste meg, mivel alaposnak látszott az a feltevése, hogy a szesz is itt van Nagyváradon.

Biró József rendőrtisztviselő nyomozott az ügyben és pedig sikerrel, amennyiben a szeszt sikerült megtalálni egyik helybéli nagykereskedő raktárában.

A nyomozás folyamán kiderült, hogy Neumann árdrágító, mert a szesz literjét, amelynek 6 korona a maximális értéke, 17 koronáért adta el az Erényi cégnek, Nagyváradon, úgy látszik, hogy még jobb üzletet tudott csinálni a szeszszel s azért hagyta cserbe a sóboraszessgyárat.

A nagyvárad rendőrség természetesen lefoglalta a körülbelül 100.000 korona értékű szeszt a nagykereskedőtől, aki annak csak egy részét vette meg Neumanntól, a többi más helybéli kereskedők vették meg.

A kihágási ügyosztálynál megindult az eljárás és pedig nagy apparátussal, mivel nagy visszaélések látszanak fennforogni úgy Neumann, mint a többi kereskedő részéről.

Tegnap kezdték meg a tárgyalást Péter Bertalan városi aljegyző, rendőri büntetőbíró vezetésével, amelyre mintegy 20

tanu volt felidézte, azonban estig nem tudták befejezni a tárgyalást, amely mindvégig érdekes volt. Ítélet holnapra várható.

Fekete Ferenc végrendelete.

Elrendeli versei kiadását.

Fekete Lászlónak, a külvárosi híres széphangu Fekete Laciak fia volt Fekete Ferenc jogász, aki a háboru kezdetén a 19. ik tábori tüzérezredhez vonult be szolgálati tételre. Azután a gyalogsághoz került s a harcokban elesett.

Maradt utána 40.000 korona készpénz, egy könyvtár s értékek. Fekete Ferenc végrendeletével vagyonáról s végrendeletét Jan-kovich Tihamér járásbíró kihirdette.

A végrendelet gazdag költői reflexziókban, meditációkban. Az elhunyt ifjú költői lelkületű ember volt, sok szép és hangulatos verset írt s ezért is meghagyta, hogy verseit adják ki. A kiadásra Emőd Tamást kéri fel. Ezek közül néhány versét megzenésíteni kéri. Siremlékére 10.000 koronát hagy.

Könyvtárát írja, a Szigligeti-Társaság a legjobb költőnek adja. Holtestét hozassák haza s itthon temessék el. Temetésén a Szigligeti-színház énekkara szerepeljen gyászadalokkal. Cigarettaárcaja egyéb értéktárgya barátaié legyen. Ezenkívül Leitner Ferencnének is hagyott bizonyos összeget, de ez lemondott róla.

A végrendeletet Fenesi János, Stokker József dr. után megtámadta perrel.

Uri emberek egy kényes ügyben a törvényszéken.

Mezey Gyula rendőrkapitány idejéből való az a bűnügy, amely tegnap a törvényszék Tátray-tanácsa elé került. Mezey Káiser Giséllát öt napi elzárásra ítélte, mert segített hajléktalan szerelmeseknek ideiglenes otthont adni s 3-3 napi elzárásban szabta ki azok büntetését, akik az öt vendégszeretetét igénybe vették. A tanács ezt az ítéletet minden kritika nélkül helybenhagyta.

Mint látható ez nem a háborus erkölcsi telenség eseteiből való, hanem a békeposvány virágai illatoztak a törvényszéken.

Nos, a belügyminiszterhez került az ügy s ez úgy határozott, hogy ítéljen a bíróság ebben a kényes ügyben.

Tátray Kálmán elnökölt. Megjelentek a tévedt nők és a talált férfiak. Ez utóbbiak soraiban közéleti nevezetességek, városatyák, nagytőkészek és nagybérlok, nagyiparosok, vállalkozók, ügyvédek, szóval számosan társadalmunk „oszlopai” közül. Társadalmunk bizonyos rétegére nagyon jellemző világot vetett, hogy ilyen ügyben kellett összejönniük, bírói idézésre. Valamennyinek a kezébe lehetett volna adni *Prohászka* „Mi és női divatmoral” című gyönyörű beszédjét. Tanulhattak volna belőle.

Tátray Kálmán elnök Medvigy István dr. ügyész indítványára a tárgyalást elnapolta, mert a tanak egy része nem volt megidézhető.

* **Eozet** készítéséhez alkalmas garantált vegytiszta **eozetsav** kapható Farkas István Apolló drogeriájában. Nagyvárad, Rákóczi ut. 7/B. Telefon 13-02.

..HIREK..

* **Váralijai Lábán Lajos táblai elnök üdvözlése.** Tegnap hírül adta a Tiszántul a király elhatározását, a mely Lábán Lajos táblai elnököt, a Kath. Kör világi elnökét a magyar nemességgel a „váralijai” előnévvel tüntette ki. Ez a hír a nagyváradai társadalomban nagy, igaz és őszinte örömet keltett. Lelki nemességét, fennkölt gondolkodását a táblai elnöknek honorálta a királyi jószág ezzel a kitüntetéssel, mely Lábán Lajos elnöknek az igazságszolgáltatás terén szerzett kiváló érdemeinek jutalma. A királyi ítélőtábla bírói és jegyzői, a királyi főügyészség tagjai, élén Imrik Péter tanácselnök tegnap délben emelkedett hangulatu, meleg szavakkal üdvözölte a táblai elnököt, akinek ez a spontán ováció láthatóan jól esett s ezt szavaival ki is fejezte. Azok között, akik őt üdvözölték tegnap, első volt Nagyvárad város főispánja, Cziffra Kálmán dr. s később Balás Elemér dr. törvényszéki elnök.

* **Megnyílt a magántávirat forgalom.** Tegnap félnapig a telefon, s egész estig a távirat zárva volt s magán forgalom számára Nagyváradon. A telefon zárlat délután már megszűnt, este pedig azt az értesítést vettük, hogy a magántávirat forgalom is megnyílt.

* **Kongregációi élet.** Az Urinők Mária kongregációja ma délután fél 5 órakor tartja a szokott helyen rendes gyűlését.

* **Eszküvő.** Hannó Béla október 9. én házasságot kötött Voszka Margitával, Voszka Ferenc nagyváradai polgár kedves, szép leányával.

* **Kevés a gyermekmenhelyi ellátási díj.** Veszprémmegye országos mozgalmat indított a gyermekmenhelyekben megállapított ellátási díjak felemelése érdekében. Ma még mindég 8-10 korona az ellátási díj. Ez az összeg oly kevés, hogy abból ma a gyermeknek még kényeret sem tudnak vásárolni egy egész hónapra. Ma az élelmiszerek ára 10 szerese a béke időbeli áraknak, indokolt tehát, ha annak felemelése érdekében lépéseket tettek mindezenre megfontolandó. Veszprémmegye a kormánytól kér segítséget és ezt a segélykérését küldték el Biharmegye törvényhatóságának is hasonló határozat hozatal végett.

* **Kelényi Jenő dr. esküdtétele a teljes tanácsülésben.** Jéhn Kálmán dr. járásbíró helyére nevezte ki a királyi Kelényi Jenő dr. budapesti törvényszéki jegyzőt járásbíróvá, aki tegnap tette le az esküt a teljes tanácsülésben. Balás Elemér dr. elnök ezen az ülésen s résztvett a törvényszék 34 bírójának közül 25 (a többi 9 hadbavonult.) Így látszott csak, ebből a prémiumból, milyen komoly, megbízható, képzett és kiváló bírák teljesítik az igazságszolgáltatás feladatait Nagyváradon. Balás Elemér dr. elnök meleg és keresetlen szavakban üdvözölte az új járásbíró, aki köszönetet mondott ezért. Az új járásbíró tudományos munkájával ebbresztett figyelmet szakkörökben s legutóbb is a Jogtudományi Közönyben a Polgári Perrendtartás köréből vett fejtegetése keltett élénk érdeklődést. Az ülés jegyzőkönyvét Alliquander dr. elnöki titkár vezette.

* **Mikor nyílik meg a gimnázium?** Az Uj Nagyvárad ilyen cím alatt kérdést intéz önmagához és nem felel rá, hanem a helyett egyszerűen rákenni a főgimnázium igazgatóságára az ódiomot s azt mondja, „az igazgatóság a négy hónapos szünet alatt nem tett lépéseket”, hogy legyen az új tanévben a főgimnáziumot hol megnyitni. Az Uj Nagyváradnak ez a ráfogása egyszerűen nem áll. A főgimnáziumnak megvolt az idei tanévre is a maga tanítási helyisége, azt azonban a gimnázium tudta és megkérdése nélkül egyszerűen odaadták katonai célra. Nem az igazgatóság hibás tehát, hanem az, a ki az épületet elvonta igazi rendeltetésétől s főlölegesnek találta, helyette a gimnázium részére máhelyiségről gondoskodni. Ezzel nemcsak a gimnázium lett váratlanul hajléktalanná, hanem ugyanerre a sorsra jutott a 10 osztályu elemi és 10 osztályu ipariskola is. Mikor a gimnázium igazgatója erről a tanügyi szempontból teljesen hibás, szerencsétlen intézkedésről értesült, nyomban keresett legalább valamennyire megfelelő helyiséget. Sikerült is a helyiség kérdését úgy a hogy megoldani, közben azonban lépések tettek oly irányban, hogy a gimnázium tavalyi helyiségét visszakapja. E lépések sikerére alapos kilátás van s akkor a tanítás zavartalanul folyik tovább. A főgimnázium igazgatósága teljes odaadással fáradozott az ügy kedvező megoldásán mindvégig s most fáradozásának meg is lesz az eredménye. Eányit felvilágosításul, a oikk egyéb tendenciáza ráfogása még ennyi szót sem érdemel.

* **A szalontai népköltészet gyűjteménye.** A Kisfaludy-társaság a jövő év tavaszán, Arany János születésének száz éves évfordulójára könyvet beesát ki, amely a szalontai népköltés gyűjteményét foglalja magában. A könyv előszavát, Vargha Gyula államtitkár, a gyűjtés beszámolóját dr. Sebes Gyula írja, — a szalontai népköltés termékeit pedig Szendrey Zsigmond szalontai főgimnáziumi tanár, s nagy anyag gyűjtője fogja értékes tanulmányban tárgyalni. A népdalok és balladák szövege mellett különös értéke és érdekessége lesz a dalok és balladák kottáinak, amelyeket dr. Kodály Zoltán zeneakadémiai tanár illeszt a műbe. Dr. Kodály Zoltán a dalok és balladák eddig ismeretlen zenéjének kutatása céljából Szalontára érkezett és órag parasztok közt gyűjti a szükséges adatokat. Kétszáznál több dallamot jegyzett fel és a különös érdekességű dallamokat gramofon lemezre vette fel. Harmadik gramofon lemezre felvett dallam közt öt értékes régi ballada, egy eddig nem ismert gyönyörű kurucdallam s egy eddig ismeretlen 1848. i. Görgey dal van.

* **A Hadseregvezető Hivatali fényképkiallítása október 21-én nyílik meg.** Az erre vonatkozó plakátok a napokban jelennek meg Budapest utcáin, de máris úgy értesültünk, hogy a kiállításra gyönyörű kollekciók érkeztek, többek között a honvédelmi minisztériumból, a Kriegerarchivból Szurmay altábornagytól, Hoffmann altábornagytól, a 10 hadtesttől és sok magánkiállítótól. A kiállítás védnökei, Károly István és József főheresgek, elnökei: gróf Tisza István, báró Hazai Samu és gróf Andrássy Gyula, akik személyesen fogják megnyitni a kiválóan érdekes kiállítást.

*** Beöthy Pál állapota.** Lemberg-ből jelentik: Beöthy Pál állapotában a legtöbb két nap alatt sem állott be változás. Állapota javulás útján van ugyan, azonban egyelőre arról szó sem lehet, hogy hazaszállítsák, mert orvosai nem akarják kitenni a beteget az utazás fáradalmainak.

*** Mangra Vazul beiktatása.** Aradról jelentik: Mangra Vazul gör. kel. metropolita tegnap ide érkezett, hogy Papp János püspökkel végleg megállapítsák a beiktatás programját. A beiktatást 22-én Nagyváradon tartják meg, a háborúra tekintettel a legnagyobb egyszerűséggel.

*** Gróh Ferenc prépost újabb tízezer koronás alapítványa.** Debrecenből jelentik: Gróh Ferenc prépost-plebános kanonok egy újabb nagylelkű adozatkészségével tette nagytiszteletben álló nevét emlékeztetéssé. A prépost, aki eddig is már több jelentős adományt tett a tegnapi artott egyházközségi közgyűlésen bejelentette, hogy tízezer koronás alapítványt tett le a róm. kath. templom bifistése alapja javára. Ez a nemes cselekedet, a prépost emlékeztet lelkivilágára a legnagyobb fényt vető elhatározása érihetőség a legméltóbb és a legőszintebb elismerést váltotta ki.

*** Este 7 órakor zárják be a boltokat.** A nagyváradai feministák, illetve a nőtisztviselők egyesülete mozgalmat indítottak, hogy keresztyénvíggyék az üzletek este 7 órai zárását. Ennek megvalósítása, az élelmiszer üzletek kivételével, különösen a téli időszakban, a közönségre nem jár semmi hátránnyal, a kereskedők szempontjából pedig éppen előnyös, mert megtakarítja a világítás egy részét. Az alkalmazottakat tekintve humánus és emberes lenne a reform, mert egész nap úgy is elég fáradtságos munkát végeznek. Csak ne állja útját a konkurencia és a kapzsiság.

*** Signum laudis.** A király dr. Salkovszky Jenő 101. és Weisberger Sándor 37. gyalogezredbeli tartalékos hadnagyokat legfelsőbb dícsérő elismerésével tüntette ki.

*** Ruhát a menekülteknek!** Ezt a felszólítást Nagyvárad társadalmaához intéztük, ahhoz a társadalomhoz, amelyhez mindig szelünk, amikor tudtuk, hogy nem fogunk süket fülkre találni. A menekültek segítségét kérnek, tel jön, ruha kell nekik, cipő, ing, kabát, melleg trikó. A társadalom már adott, de az nem volt elég, sokan igénylik a segítséget, sokat kell adni. Pálly Lajosné, „Jóbbé” aranysejvű és fáradhatatlan parancsnoka eddig 2800 darab ruhaneműt osztott szét menekülő, didergő vőreink között, cipőt, ruhát, ami csak kellett. És a kőrök száma nem fogy, alig tudják őket kielégíteni Nagyvárad közönsége, tudjuk, nem halad el felhívásunk előtt közönsösen, van még, aki adjon és amit adjon. Mindenféle használt ruhaneműt, valamint pénzadományt is szívesen fogadnak a törvényszéki palotában a Vörös Kereszt Jóbbkő osztályának helyiségében (földszinten baloldali). Adjatok, adjatok, amit Isten adott!

*** Vadgesztenyét.** bármily nagy mennyiségben vásárol a Vörös Kereszt egyet irodájában (közkórház) literenként 16 fillért.

*** A közéleti tanítók háborús segélye.** A közéleti iskolák férfi tanítói felkértek, hogy sürgősen szükségessé vált, kormányhatóságilag elrendelt újabb összeírás tárgyában f. hó 12-én, csütörtökön d. e. 11 órakor a városbáza bizottsági termében tartandó értekezleten okvetlenül megjelenni szíveskedjenek. Miután a közéleti iskolai férfi tanítók ez év második felében most már ötödször fognak összeírást végezni, ezáltal a nem több, mint három napra terjedhető összeírásban résztvevők méltányos díjazásban fognak részesíttetni. Dr. Cseresznyés Béla s. k. tb. tanácsnok.

*** Jön a gyűjtőkocsi.** A Vörös Kereszt gyűjtőkocsija holnap, pénteken újra utnak indul, hogy a szenvedők egyhitezésre összehozza a jászivű adakezők adományait. Reggel 8 órakor a Nagypiac térről a Zöldfa utcán át vonul a Szent László-térre, majd a Körös, Hármass, Damjanich és Vitéz utcákat járja be, majd a Huszár és Bathlen, később a Széles-utcán jelenik meg, míg végül a Szent János utcán végli délelőtti körutját. Délután 3 órakor a Sal Ferenc, Percses, Lukács György utcákat és a Rét városrészt utasít fog a gyűjtőkocsi járni. Kérnek az a napon segédkezni hajlandó hölgyek, urak és cserkészek, hogy a szokott időben a törvényszéki palota földszint 25. sz. szobájában megjelenni szíveskedjenek.

*** Eheznek a győri ezimészek.** A győri színészek társulati élére gyűltek össze. Az ülést Helai Jenő nyitotta meg a következő kesserű szavakkal: Ilyen siralmas társulati ülés, amint ez a mai ülésünk, nem volt még, mióta a magyar színészet működik. És valóban az is volt. Míg az előadók az elfojtott keserűség nyugalmaival adták elő indítványukat, innen is, onnan is felhangzott a felkiáltás: Ehezünk. Nem ettem melegeget egy hete. Három nap óta kenyér a táplálékom. Hajléktalanok vagyunk. Elhatározták, hogy a miniszterhez küldöttséget menesztjenek és segítséget kérnek.

*** Pályázat katonai cikkekre.** A m. kir. honvéd központi ruhátár kiküldött vonati anyag osztály 899. sz. hirdetésén alapján közöljük az érdekeltekkel, hogy a m. kir. honvédség részére, lovaság és vonatokhoz szükséges cikkek és anyagok szállításának biztosítására pályázatot hirdet. Ajánlat ezen cikkek szállítására 1916. évi október hó 20-án d. e. 8 óráig aláírva, lepecsételt borítékban a m. kir. honvéd központi ruhátár kiküldött vonati anyag osztály parancsnokságához (Budapest, Budaörsi-ut 51. XXV. épület nyújtandók be, vagy küldendők be posta útján. A szállítandó cikkek részleteit valamint a pályázatra vonatkozó összes tudnivalót a tamaránál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Nagyvárad, 1916 október hó 10. A nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara. Dr. Moskovits József sk. elnök. Dr. Sarkadi Lajos sk. titkár.

*** Káplár és a számtani tanár.** Az önkéntes iskolából.

Káplár (az önkénteshez): Mi maga a civil életben?

Önkéntes (szerényen): Számtantanár.

Káplár (gunyosan): Ugy? Hát akkor mondja meg: mennyi négyszer 14?

Önkéntes (gyorsan és készséggel): Ötvenhat.

Káplár: És hogy számította ezt ki?

Önkéntes: Négyszer tíz negyven, négyszer négy tizenhat, összesen ötvenhat.

Káplár (fölénnyel, gunyosan, lenézően): Marha! Ezt így kell csinálni: Ötször tíz ötven és hat az ötvenhat. (Általános elköpés az önkéntesek közt.) Megtörtént.

*** Elgázolta a kocsi.** Kedden délen 12 és fél 1 óra között Gelb Miklós 15 éves lakatossegéd két társával egy közeli kocsit taszított az Andrányi udvarról, Beöthy Odón utcai műhelyükbe. Egy társa huzta a kocsit, a másikkal hátulról taszította. Így mentek felfelé a Kossuth Lajos utcán. Hátuk mögött jött a 68. számú bérkocsi és egyenesen neki futott a kocsit toló Gelb Miklósnak. A lakatossegéd lezuhant a földre, úgy hogy a lovak és a kocsi keresztül ment rajta, derekán lábain és kezén. Eszméletlenül állapotban vitték be a mentők a biharmegyei közpórházba, ahol ápolás alá vették Gelbet. Állapota súlyos, de nem életveszélyes. A rendőrség megindult az eljárás.

*** Adomány a menekülteknek.** Az erdélyi menekültek segélyező bizottsága elnökehez, Pásztor Ferenc vezérigazgatóhoz Németh István kir. pénzügyigazgató, a bizottság lelkes tagja gyűjtéséből kifolyólag 206 koronát küldött, amely gyűjtéshez hozzájárultak: Németh István 15, Gyarmathy Viktor 10, Schatz Miska 10, Klitus János 10, Schütz Géza 10, Lakatos Gyula 6, Garos Ferenc 6, Juhász Rzsó 6, Szabó Ákos 6, Molnár Vilmos 6, Vass János 4, Frankó István 3, Buchter János 3, Acél Izidor 3, dr. Orley Kálmán 3, ezenkívül 80 tételben 2 és 1 koronás adományok.

*** A kamara értesítése.** Van szerencsések a katonai lábbeli konfekció szállítással megbízott kisiparosok tudomására hozni, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur megküldte támasztásnak azon börmű, ruházati és felszerelési cikkek ösleges árjegyzékét, amelyek a f. 1616. évi február hóban rendeltettek meg. A szóban levő árjegyzék a kamaránál a hivatalos órák alatt megtekinthető. Nagyvárad, 1916 október hó 9. A Nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara: Dr. Moskovits József sk. elnök. Dr. Sarkadi Lajos sk. titkár.

*** Kertész keresek** ki maga is dolgozik. Székely Sándor. Csengeri utca 15. szám.

*** A nyerési esélyek** egyszerű kihasználása céljából ajánljuk az egymás után következő folytatélagos osztálysorsjegyek vásárlását: különösen ha egy jó család, jó barátok, hű bajtársak, társaságok, rokonok stb. együttesen akarnak az osztálysorsjátékban részt venni. Kiss Károly és Társa bank részvénytársaság Budapest, Kossuth Lajos utca 13. készséggel küld tetszés szerinti sorsjegyet csoportokat. Próbáljuk ki egymás szerencséjét! Kiss szerencséje Nagy!

*** A kávépiacról** közvetlen tudósítás. Aszódi Mihály Kossuth utcai főüzletéből Saspatota: Maximált árak kávékban, kész kiváló finom konzervkávé erős finom zamatú, kórházaknak, intézeteknek, gazdaságba és privátházaknak kilója 5 korona 40 fillér, legelsőrendű finom pörkölt kávé kilója 14 korona 40 fillér, kapható régi finom frankopótkávé, füge kávé, maláta kávé és fehércukor méz, csokoládé, cukorka, konyak, tea, rum, szalámi, lipótúr, szardínia, édespaprika, málnaszörp és esemegék nagyban és kicsinyben kizárólag Aszódinál kapható: Vigyázat csokoládékirály fiókom Rákóczi-ut.

*** Felhívjuk a közönség figyelmét** a „Hófehérke” harisaya áruház mai számokban költ hirdetésére.

*** Farolin** a legjobb és legbiztosabb toilette szer köz, láb- és hónali izzadási ellen. Hívit! Szagtalant. Ára 1.50. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

*** Házvezetőnőnek** ajánljuk külső, belső gazdálkodáshoz értő jó gazdaszany jól for kitűnő bizonyítvánnyal. Gim. Gergely Mária, Kolozsvári utca 52. sz.

*** Poloskairtó NOXIN biztos szer.**
Ara 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag
Farkas István Apolló drogeriájában Rák-
óczi-ut 7/B.

*** Gépiró kisasszony** több évi iro-
dai gyakorlat, mint levelező, valamint
hadmentes fiatallamb több évi irodai gy-
akorlattal segéd könyvelőnek jó fizetéssel fel-
vétetik. Komlós Testvérek üvegkereskedésé-
ben Zöldfa-utca 13.

*** Gyönyörű rózsás aro a nő leg-
szébb dísz.** Az első ránc a szép asszony
első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot
hogy eltüntethesse. Elég ha a megbeszélhe-
tetlen Y-PO krémét és szappant használja
melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát el-
tünteti a ráncokat, szeplőket, mitesszereket,
májfoltokat, pattanásokat és bőr vörös-
séget. Ara 250 K. Kapható: Farkas István
"Apolló" drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut
7/B. Rimanóczy palota.

*** Az ismeretlen halott** A Vigadó
mozgószínház hatalmas új műsorral rendez
ma előadást. Ma lesz bemutatója az „Isme-
retlen halott” című társadalmi drámának, a
mely lebilincselően érdekes meséjével, bril-
liáns rendezésével nagy sikert fog aratni.
Két nagyszerű bohózt, a „Szerepcsere” és
a „Szokatlan tréfa” gondoskodik a vidám
szórakozásról. A Háborús híradó a legújabb
harcotéri eseményeket vetíti vászonra. Elő-
adások délután 5, szombaton délután 3
órától.

*** Az Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság és az erdélyi
menekültök betétjei.** Az Általános Ta-
kékpénztár tudatja, hogy a Pénztárszati
Központ Budapest tagjai sorába tartozó és a
hadműveletek folytán székelyükét elhagyni
kényszerült pénztárszati oly betevőnek, a
kik el vannak zárva annak a lehetőségétől,
hogy betéteikhez jussanak, betétkönyveik le-
tábo helyezésére ellenében és kellő gazdál-
kodással, a Pénztárszati Központ megbízásá-
ból Nagyváradon a Bémer-tér 2. szám alatt
lévő helyiségében a szükségesnek megfelelő
megtámasztást a pénztári órák alatt fo-
lyósítja.

Legújabb táviratok.

A volt bejor király meghalt.

Budapest, október 11. (Saját tu-
dósítónktól.) Münchenből jelentik:
Ottó volt bejor király, aki gyomor-
vérzésben tegnap megbetegedett, ma
éjjel meghalt.

A Stephanot nem torpedózták meg.

Budapest, október 11. Saját tu-
dósítónktól.) A Kölnische Zeitung was-
hingtoni tudósítója szerint a Step-
hanó személyszállító hajót nem tor-
pedózták meg, hanem miután a
legénység és a nyolcvanhárom
utas a hajóról távozott három né-
met matróz kinyitotta a viznyiláso-
kat és így elsüllyesztették a hajót.

APOLLÓ
mozgó-
színház

Csütörtökön.
TRILBY

Amerikai nagy sláger 5 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, va-
sárnap és ünnepnapon 8 órákor és
hétköznapokon fél 7-kor.

SZÍNHÁZ.

A MAI SZINLAPOK.

Este 8 órákor, rendes helyárrakkal:

Mágnás Miska

Operett 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Korláth Kázmér gróf	— — —	Rákosi Ferenc
Korláth Lotti grófnő	— — —	J. Gazdy Aranka
Rolla grófnő leányuk	— — —	Vig Manó
Gida gróf, fiuk	— — —	Iványf Jenő
Baracs Iván	— — —	Békési Lajos
Marcsa, mosogatóleány	— — —	Sz. Zsigmond Anna
Miska, istállófiu	— — —	Tompa Béla

Heti műsori:

Péntek: Névtelen asszony.
Szombaton: Nebánts virág. (Billér Irén
fellépte.)

Vasárnap d. u.: Egy magyar nábob.
Vasárnap este: Három a kisleány (Ba-
mutató)

Billér Irén.

Egy végtelenül kedves, a fiatalok üde-
ségével hódító művésznőt ismertünk meg
tegnap Billér Irénben, a társulat új szubrett-
jében. A Cigányprimás Sári szerepében mu-
tatkozott be és első fellépéssel egyszerre
meghódította a közönséget. Igazi szubrett
temperamentum, erupa báj és grációzitás
egész megjelenése, minden muzdulata.

Játéka ötletes, színes és eleven, van
érzése a humor és az érzések iránt egy-
aránt. Arójátéka kifejező. Hangja kellemes,
énektudása — a mennyire a Cigányprimás-
ból megkülönböztető — megfelelő.

Tanaka sikkes, ügyes, öltözköztetési
Minden jogcime és minden eszköze meg-
van hozzá, hogy mihamar a közönség egyik
kedvencévé fejlődjen. Szerződéses határo-
zott nyereség.

A többi szereplő is díszletet érdemel.
Kovács Márta szép hangja és Rákosi jóízű
maszkja tűntek fel az új szereplők közül, a
kik mellett a régi természetesen a Cigány
primás régi biztos erősségeinek bizonyítak
most is.

A Három a kisleány dalai.

Nagy megelégedéssel és meleg érdeklődés-
sel fogadta a nagyvárad színházi közönség
Erdélyi Miklós színgazgatónak azt az áldo-
zatosságát, amelyivel előadásra megezo-
rezte és játékrendre bízta Berté Henrik
a Három a kisleány című operettjét, a
mely egyike a legbájosabb zenei idi-
leknek.

Egy letűnt évszázad emlékei mögöl
szólal meg ebben az operettben Schubert
annyi érzéssel toli muzsikája, amelynek
varázsa oly hódító erejű, hogy minden
egyed daltam feledhetlenül olvad az ember
lelkébe.

Berté Henrik kiváló tudással, művészi
izléssel Schubert bámulatos zenei ismeretével
65 főt kegyelettel végezte azt a gyönyörű
zenei feladatot, hogy a Három a kis lány
partitúráján mint illatos csipkefelhők vonul-
janak át Schubert leghíresebb és legszebb
zongoraműveit.

Ott találjuk Schubert híres Soire de
Viennejét, számos andalító Ländler-jének,

szonátájának halk zenei reminiscenciáját, a
dalok közül az Ungeduld, a Ständchen és
az Erlkönig rejtőzködik a partitúrában.

A Három a kis lány művészi zenéje ér-
vényesítésének feladata Várad Aladár har-
mesternek jut, aki ismert ambíciójával és
fáradhatatlanságával igyekszik a pompás fel-
adat minél sikeresebb megoldásához.

A Mágnás Miska legközelebb csü-
törtök este kerül színre.

A Névtelen asszony, ez a drámai
alkotásoknál ritka sikerrel a Szigligeti-szín-
házba bevonult Bisson darab legközelebbi
előadása pünktöken lesz.

VIGADÓ
mozgó-
színház

Csütörtökön.

Ismeretlen halott.

Dráma 3 felv.

Szombaton és vasárnap négy előadás
és pedig: délután 3, 5, 7 és este
9 órákor.

URANIA
mozgó-
színház

Csütörtökön.

A végzet útja.

Dráma 3 f.

Előadások kezdete: Szombaton, va-
sárnap és ünnepnapon 3 órákor és
hétköznapokon fél 7-kor.

NYILTTÉR.

HETI ÁRJEGYZÉK.

Teás készlet aranyozás- sal 6 személyre . . .	6 kor.
Kávés készlet aranyozás- sal 6 személyre . . .	6 "
Feketekávés készlet tálcá- val Roccoco 6 személyre	6 "
Mosdó készlet finom fayence	8 "
Ebédli készlet aranyo- zással 6 személyre . .	24 "
Függő lámpa csigás fel- szerelve	16 "
Befőttes készlet kristály üvegből 6 személyre .	4 "
Gyümölcs készlet majo- lika 6 személyre . . .	4 "
China ezüst csukortartó 6 személyre	5 "

RÉPKERETEZÉS

izlésesen elkészítve.

ABLAK ÜVEGEZÉS

pontosan előnyös árak-
ban lesznek készítve.

KOMLÓS TESTVÉREK

azelőtt Heller Testvérek

Üveg, porcellán, lámpa áru és
konyha felszerelési áruk nagy-
kereskedése.

Nagyvárad, Zöldfa-utca 13. sz.

:: Telefonszám 372. ::

Főszerkesztő:

Dr. KRÜGER ALADÁR

Felolós szerkesztő:

Dr. PAPP KÁROLY

Vas és rézagyak

afrik és lószőrmatracok,
amerikai és sodrony-
ágybetétek: összehajtott
ágyak eredeti gyári árai
kaphatók

Tátray Sándor

r-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558

Katonák! Bevonulók!

Figyelmébe ajánljuk a „Hófehérke”
Harisnya-áruházban előnyös árak-
ban kapható téli kötött tábori fel-
szereléseket.

Vigyázzanak

a „Hófehérke” védjegyre és cégre
!! Szent László-tér Sas palota !!
akik arra ügyelnek azok **egészségükre**
is vigyáznak.

Kivonat legújabb slager cikkemből:

Téli tricó ing, vagy nadrag K 7, 8, 9, 10, 12.
gy. pu. ing „ „ 11, 13, 15.
Teveszőr sweater v. mellény „ 16, 20, 30, 40.
„ érmelegítő „ 1-20, 2-20
„ lábszárvédő „ 5, 6, 7, 9.
„ hósapka „ 4, 5, 6.
„ téli harisnya „ 1-60, 1-96, 3, 5.
„ keztü „ 1-60, 2, 3, 6, 10.

Csavar lábszárvédő reklam ár K 6. 7-50, 9.
Ugyancsak gazdag választék női téli hol-
mikban, harisnya, keztü, kötött és selyem
kabát, lélekmelegítőben.

Vigyázzon a „Hófehérke” cégre és védjegyre.

Erdélyi menekültek betéteire

a Pénztárat vezető központ megbízás-
ából méltányos előleget folyósít

A Nagyváradi Hitelbank r-t.
Zöldfa-utca 2 szám.

Talp, talphulladék, talp-pótlóanyag és bőrhulladéküzletem,

katonáskodásom miatt, laká-
somon folytatom! Kérem t. ve-
yőim továbbbizsives pártfogását

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Péter-u. 1/A.

(Bejárat a Sztaroveczky-utca
felől, az Inasotthon mellett.)

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK

nagyváradfiókja.

Saját tőke 145.000.000 korona.

Sürgős szükséglet a készpénzforgalom
megszorítása! — Teljesítsük fizetéseink
ket készpénz igénybevétele nélkül!

Aki banknál számlát nyitít és
csekket fizet, a készpénznélküli
forgalmat elősegíti és nemcsak
a köznek, hanem saját maga-
nak is hasznos szolgálatot tesz.

Mindenkinek a legkedvezőbb
feltételek mellett csekk-
és folyószámlát nyitunk.

Az összes bankszerű műveletek lebonyo-
lítását vállaljuk és készséggel adunk
mindenkor felvilágosításokat

Magyar Általános Hitelbank

Nagyváradfiókja, Rákóczi-ut.2.

Központ: Budapest V. Dorottya utca
5-7. V. József-tér 3-4. Vidéki fiókok:
Brassó (ezidőszereint Budapest) Debre-
cen, Fiume, Győr, Kassa, Kecskemét,
Nagyvárad, Pécs, Pozsony, Szabadka,
Temesvár, Belgrád

Beraktározás.

Beraktározási helyiségünkben egy kisebb,
mint nagyobb terjedelmű tárgyak szobabuto-
rok fülkékben beraktározásra elfogadtatnak.
Termények beraktározására való száraz pin-
cék, továbbá boros pincék, istállók és
kocsiszínek állanak rendelkezésre. A berak-
tározott tárgyakat tűz és betörés ellen biz-
tosítjuk.

Beraktározási ár hetenként és négyzet-
méterenként 1 korona.

Fekete Sas és Zöldfa Rész.-Társ.
beraktározási osztálya.

Iroda: Sas-passage, 24. sz. lépcső. Telefon 1400.

A Biharmegyei Takarékpénztár

Kossuth Lajos-utca 3.

Erdélyi menekültek betéti-könyveire

készséggel folyósít azonnal
méltányos előlegeket.

Az Erzsébetligeten lévő
4 új földszintes
házban két és három
szobás lakások kiadók.
(Püspökiresidencia mellett.)

Értekezni lehet a 3. épület-
ben lakó házmeztérnél, vagy
Incze irodában Bémer-tér 3.

IZSÁK LIDIA

elsőrendű tűzőszalon

Nagyvárad,

Nagy Sándor-u. 1.

Park-szálloda

alattában.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra
alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes
tartók, melltartók és háskötőkben nagy
választék. Fűzőket választás végett vi-
dékre is küldünk, tisztításokat és javítá-
sokat pontosan elkészítünk. Szigligeti
színház művésznőinek egyedüli szállítója.

Telefon: 11-53.

Harisnya, tricó, keztü.

Svetterek, kabátok, lélek-
melegítők, valamint az ősz-
szes kötött ruházatok, leg-
jobb és legolcsóbb beszer-
zési helye

Hungária Harisnyaáruház

Sas Passage főbejáratánál.

Kérlek, cégünket összenemlévesztetni

Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság

Nagyvárad, Szent László-tér 2. sz.

Tőke: 3,010.000 korona.
Tartalék: 600.000 kor.

Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskékre és folyószámlára. — Leszámitol váltókat. — Előleget nyújt értékpapírokra. Kölcsönöket ad telekkönyvezett ingatlalokra rövidebb és hosszabb időre. Valamint törlesztéses jelzálogkölcsönöket is engedélyez.

Bővebb felvilágosítást az intézet nyújt.